

ความรู้พื้นฐานสิทธิมนุษยชนและ การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนศึกษา

นภารัตน์ กรรณรัตน์สูตร | สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา | มหาวิทยาลัยมหิดล

คำสั่ง คำว่า
สิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนเป็นเรื่อง
ของประเทศตะวันตก
ไม่ใช่ประเทศไทย

สิทธิมนุษยชน หมายถึง

1

สิทธิขั้นพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกัน ในแง่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2

สิทธิในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี โดยไม่คำนึงถึง เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา และสถานทางกายและสุขภาพ รวมถึง ความเชื่อทางการเมือง หรือความเชื่ออื่น ๆ ที่ขึ้นกับพื้นฐานทางสังคม

3

สิทธิมนุษยชนไม่สามารถถ่ายทอด หรือโอนให้ผู้อื่นได้

**ประเภทของ
สิทธิมนุษยชน**

สิทธิพลเมือง

สิทธิทางการเมือง

สิทธิเศรษฐกิจ

สิทธิทางสังคม

สิทธิทางวัฒนธรรม

ระบุประเภทของสิทธิมนุษยชน

สิทธิในชีวิต
ร่างกาย เสรีภาพ
ความมั่นคงในชีวิต

สิทธิในการเลือก
ทำงานอย่างอิสระ
และได้รับค่าจ้าง
อย่างเป็นธรรม

การปฏิบัติกิจตาม
วัฒนธรรมและ
ศาสนาของตน
ของตน

สิทธิในการได้รับ
สัญชาติ

สิทธิในการเลือก
แนวทางในการออก
เสียงทางการเมือง
ความคิดเห็น

สิทธิในการเป็น
เจ้าของทรัพย์สิน

ได้รับหลักประกัน
สุขภาพ

สิทธิในการเลือกตั้ง
โดยเสรี

เสรีภาพในการ
รวมกลุ่ม

สิทธิในการป้องกัน
จากการจับกุมคุมขัง
โดยมิชอบ

การมีส่วนร่วมกับรัฐ
ในการดำเนิน
ประโยชน์สาธารณะ

การได้รับมาตรฐาน
การครองชีพอย่าง
เพียงพอ

มีเสรีภาพในการเลือก
คู่ครองและสร้าง
ครอบครัว

สิทธิในกระบวนการ
ยุติธรรม

สิทธิในการได้รับ
การศึกษา

ได้รับความมั่นคง
ทางสังคม

สิทธิในความเสมอ
ภาคตาม กม.

เสรีภาพในการสื่อ
ภาษาหรือภาษา
ท้องถิ่นของตน

กรรณัจจัด
ประเภทสิทธิ
มนุษยชน

เสรีภาพในการแต่ง
กายตามวัฒนธรรม

สิทธิที่จะได้รับการ
พิจารณาคดีในศาล
อย่างยุติธรรม

เสรีภาพในการ
ชุมนุมโดยสงบ

สิทธิในชีวิต ร่างกาย
เสรีภาพ ความ
มั่นคงในชีวิต
[พลเมือง]

สิทธิในการเลือกแนวทาง
ในการออกเสียงทางการเมือง
เมือง ความคิดเห็น
[การเมือง]

สิทธิในการป้องกัน
จากการจับกุมคุมขัง
โดยมิชอบ[พลเมือง]

สิทธิในกระบวนการ
ยุติธรรม[พลเมือง]

**กรรณจัต
ประเภทสิทธิ
มนุษยชน**

สิทธิในการเลือก
ทำงานอย่างอิสระ
และได้รับค่าจ้าง
อย่างเป็นธรรม
[เศรษฐกิจ]

สิทธิในการเป็นเจ้าของ
ทรัพย์สิน[เศรษฐกิจ]

การมีส่วนร่วมกับรัฐ
ในการดำเนิน
ประโยชน์สาธารณะ
[การเมือง]

สิทธิในการได้รับ
การศึกษา[สังคม]

ได้รับความมั่นคง
ทางสังคม[สังคม]

เสรีภาพในการแต่ง
กายตามวัฒนธรรม
[วัฒนธรรม]

การปฏิบัติกิจตาม
วัฒนธรรมและ
ศาสนาของตน
ของตน
[วัฒนธรรม]

สิทธิในการเลือกตั้งโดย
เสรี[การเมือง]

การได้รับมาตรฐาน
การครองชีพอย่าง
เพียงพอ[เศรษฐกิจ]

สิทธิในความเสมอ
ภาคตาม กม.
[พลเมือง]

สิทธิที่จะได้รับการ
พิจารณาคดีในศาล
อย่างยุติธรรม
[พลเมือง]

สิทธิในการได้รับ
สัญชาติ [พลเมือง]

เสรีภาพในการรวมกลุ่ม
[การเมือง]

มีเสรีภาพในการเลือก
คู่ครองและสร้าง
ครอบครัว[สังคม]

เสรีภาพในการสื่อ
ภาษาหรือภาษา
ท้องถิ่นของตน
[วัฒนธรรม]

เสรีภาพในการ
ชุมนุมโดยสงบ
[การเมือง]

หลักการสิทธิมนุษยชน

แบบฝึกหัด

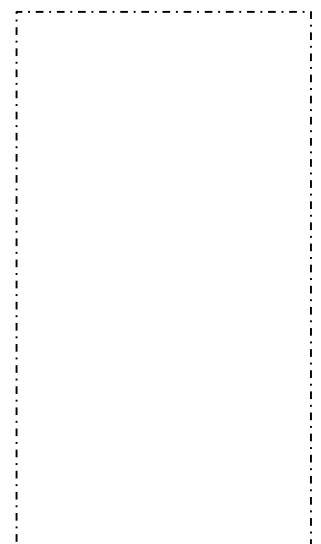
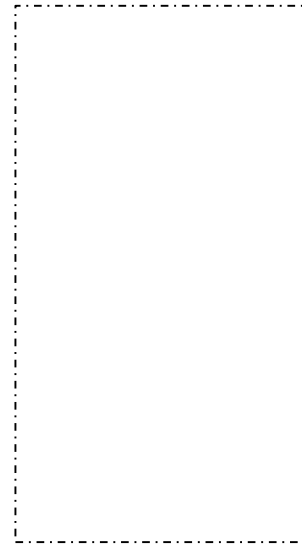
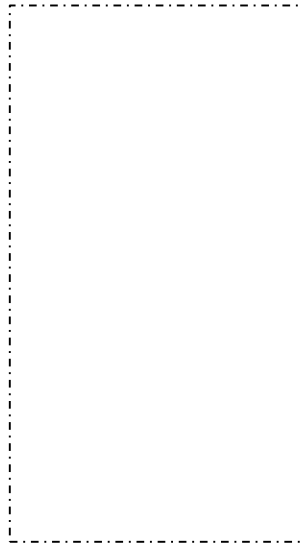
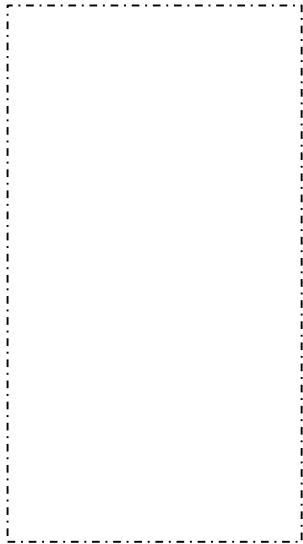
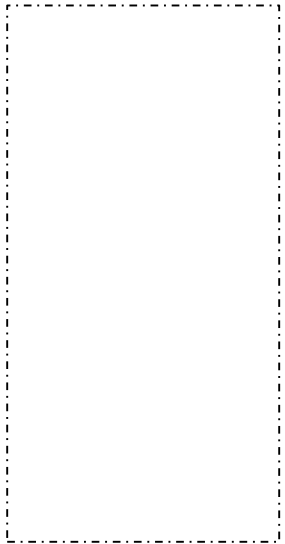
ศักดิ์ศรี
ความเป็น
มนุษย์

เป็นสากล &
โอนกันไม่ได้

แบ่งแยกไม่ได้

ความเสมอภาค

ไม่เลือก
ปฏิบัติ

หลักการสิทธิมนุษยชน

ศักดิ์ศรี
ความเป็น
มนุษย์

คุณค่าที่ติดตัว
มาแต่เกิด ได้แก่
คุณค่าในฐานะ
ดำรงตำแหน่ง
ทางสังคม
คุณค่าในฐานะ
มนุษย์

เป็นสากล &
โอนกันไม่ได้

ไม่มีพรมแดน ไม่
ว่าจะอยู่ที่ไหนใน
โลก สิทธินี้ไม่
สามารถโอน/
มอบอำนาจกัน
ได้ ไม่มีการ
ครอบครองสิทธิ
แทนกันได้

แบ่งแยกไม่ได้

สิทธิพลเมือง
สิทธิทาง
การเมือง สิทธิ
ทางเศรษฐกิจ
สิทธิทางสังคม
และสิทธิทาง
วัฒนธรรม
แบ่งแยกไม่ได้

ความเสมอภาค

การปฏิบัติต่อ
บุคคลต้อง
ปฏิบัติเสมอภาค
เท่าเทียมกัน

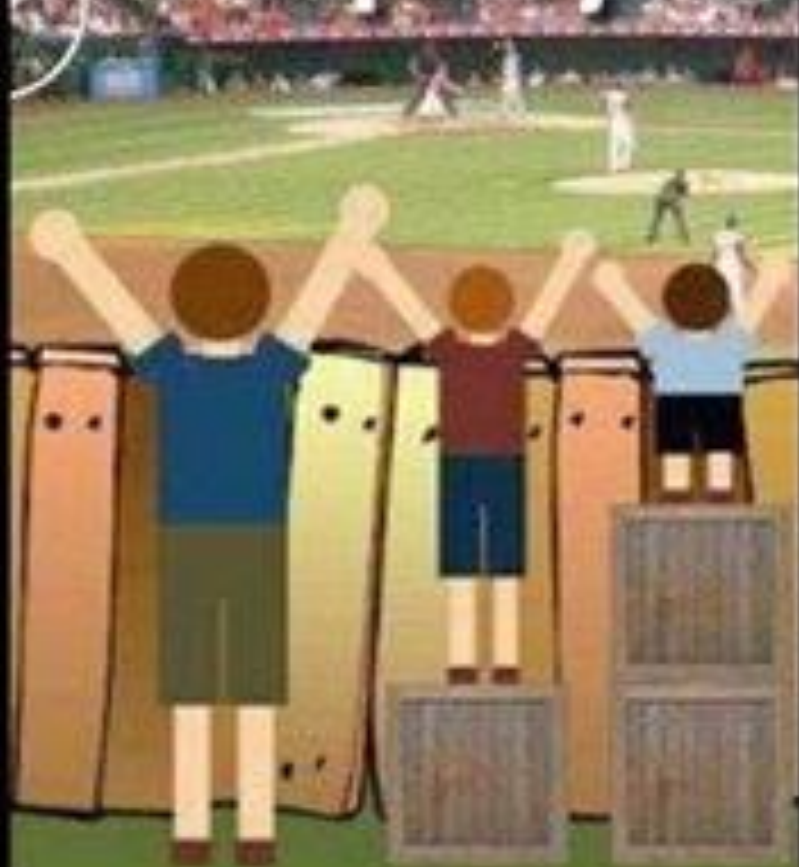
ไม่เลือก
ปฏิบัติ

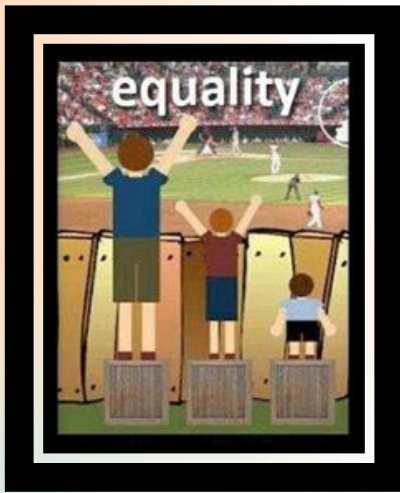
ไม่จำกัด หรือกีด
กั้นสิทธิ

equality

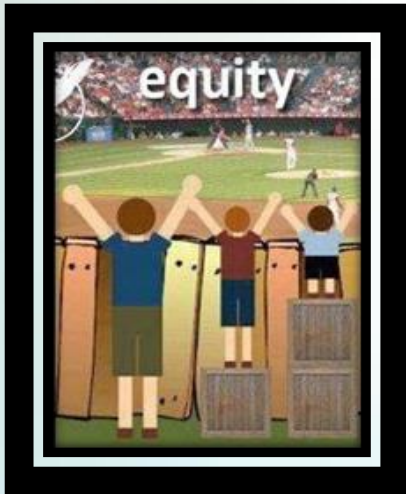

equity

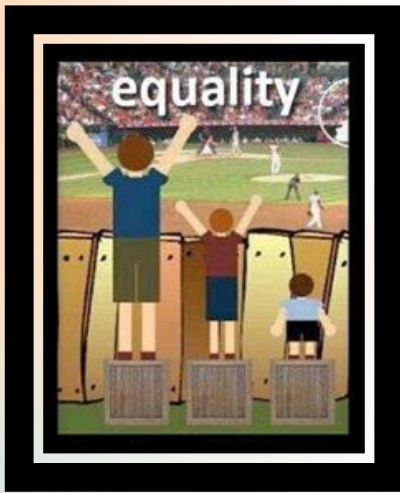

“เท่าเทียม” มีคน 3 คน ส่วนสูงแตกต่างกัน แต่ทุกคนได้รับลังไม้เท่ากับคนละหนึ่งลัง เพื่อเพิ่มความสูงให้กับตัวเอง ผลปรากฏว่า คนสูงที่สุดกลายเป็นสูงชะลูด เดิมสามารถมองเห็นขว้างลูกบอลได้อยู่แล้ว เมื่อยืนบนลังไม้หนึ่งอันก็ยิ่งสูงขึ้นไปอีก ส่วนคนสูงปานกลาง เมื่อได้ลังไม้มาหนึ่งลังเป็นฐานก็ช่วยเพิ่มความสูงให้สามารถขว้างลูกบอลขึ้นไปได้ แต่คนสุดท้าย ตัวเตี้ยที่สุด แม้ได้ลังไม้มาหนึ่งลัง เท่าเทียมกับคนอื่น ๆ ก็ไม่ช่วยเพิ่มความสูงให้มองเห็นขว้างลูกบอลได้ ไม่สามารถมองเห็นการแข่งขันกีฬาได้พอดี

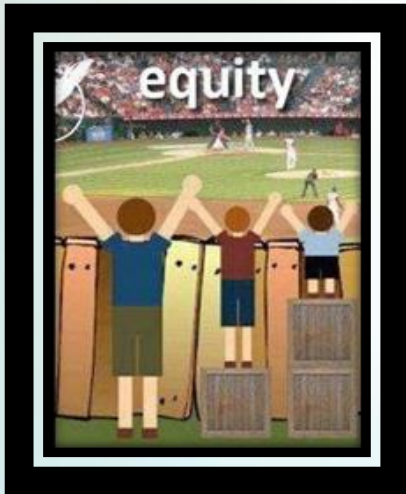

“ยุติธรรม” เป็นภาพคนที่มีส่วนสูงแตกต่างกัน 3 คนเดิม แต่คราวนี้ได้รับจัดสรรลังไม้แตกต่างกัน ได้รับไม่เท่ากัน โดยคนตัวสูงที่สุดไม่ได้รับลังไม้เลย เพราะมีส่วนสูงมองเห็นขว้างลูกบอลได้เองอยู่แล้ว ส่วนคนที่สูงปานกลางก็ได้รับลังไม้หนึ่งเพียงพอที่จะต่อส่วนสูงให้มองเห็นขว้างลูกบอลได้เช่นกัน และคนที่ตัวเตี้ยสุด ร่างกายเสียเปรียบคนอื่นมากที่สุด ปรากฏว่าได้รับลังไม้มากที่สุดถึงสองลัง กระทั่งเพิ่มความสูงให้มองเห็นขว้างลูกบอลได้เหมือนกับสองคนที่เหลือ

หากเรายึดถือความเท่าเทียม โดยตีความว่าจะต้องให้สิ่งของ ให้ผลประโยชน์ แก่คนในสังคมเท่าๆ กันทุกคน โดยไม่ต้องดูพื้นฐานของแต่ละคนที่อาจไม่เท่ากันอยู่เดิม ในที่สุด สังคมก็อาจจะเกิดปัญหาที่เรียกว่า “ไม่ยุติธรรม”

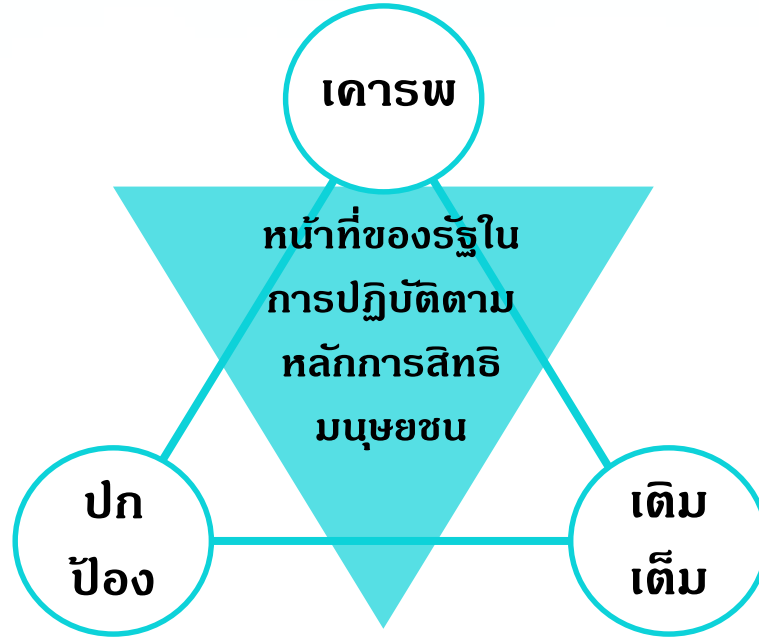
ขณะเดียวกัน ในภาพด้านขวา มีการแบ่งลังไม้ไม่เท่ากัน โดยเอาลังไม้ไปให้ คนตัวเตี้ยมากที่สุด อาจจะถูกกล่าวหาว่า “ไม่เท่าเทียม” แต่กลับช่วยทำให้เกิด “ความยุติธรรม” หรือ “ความเป็นธรรม”

ในความเป็นจริง คนเราเลือกเกิดไม่ได้ มีทรัพย์สิน เงินทอง ฐานะครอบครัว มรดก เงินทุน การศึกษา มีโอกาส มีความสามารถมากน้อยแตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อพื้นฐานของคนในสังคมไม่เท่ากัน มีความแตกต่างหลากหลายแต่ ต้องอยู่ร่วมกัน รัฐควรจัดการกับทรัพยากรของประเทศอย่างไร จะจัดเก็บ ภาษีและจัดสรรภาษีอย่างไร เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม

กม นโยบาย และโครงการของรัฐ รวมถึง การปฏิบัติของ จนท ของรัฐจะต้องไม่นำไปสู่การละเมิด HRs ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น รัฐจะต้องไม่ออก กม จำกัดเสรีภาพในการนับถือศาสนา หรือไม่ดำเนินนโยบายที่จะส่งเสริมให้บริการขั้นพื้นฐานของรัฐ เช่น ด้านสาธารณสุขและการศึกษาเป็นกิจการเชิงพาณิชย์ ซึ่งจะส่งผลต่อการเข้าถึงบริการเหล่านี้ของผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ยากลำบากในสังคม

การที่รัฐจะต้องมี กม นโยบาย หรือ มาตรการที่จะดูแล หรือป้องกันไม่ให้ กลุ่ม หรือบุคคลใดซึ่งไม่ใช่ จนท ของรัฐทำการละเมิด HRs ของ บุคคลอื่น เช่น การมีมาตรการให้นายจ้างปฏิบัติตาม กม แรงงาน หรือ การออก กม หรือ มาตรการคุ้มครองผู้หญิง และเด็ก จากการถูกระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัว หรือบุคคลอื่น

การที่รัฐจะต้องออก กม หรือ ดำเนินนโยบาย เพื่อให้ HRs ที่ทุกคนพึงจะได้รับได้เกิดขึ้นจริง เช่น การที่รัฐมีนโยบายและจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้ทุกคนได้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

หลักการพื้นฐาน 4 ประการในการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

การไม่เลือกปฏิบัติ

“มาตรา 2 อนุสัญญานี้ มีผลบังคับใช้กับเด็กทุก ๆ คน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ สถานะอื่น ๆ ของเด็กหรือครอบครัว”

การมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนา

“มาตรา 6 เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตรอด รัฐบาลต้องสร้างหลักประกันว่าเด็กจะมีชีวิตรอดและได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม”

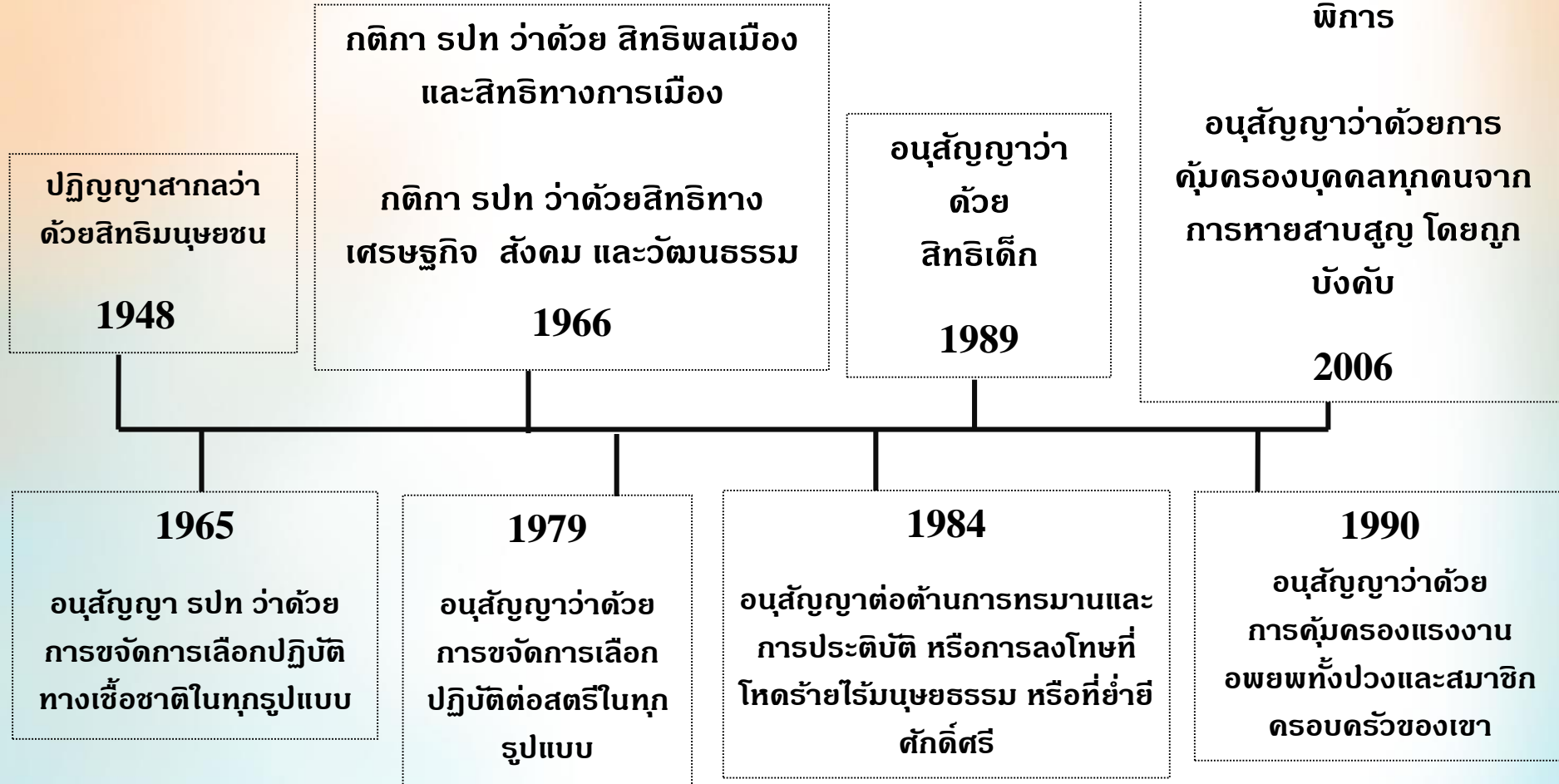
การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก

“มาตรา 3 (1) หลักการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก กำหนดให้ผู้ใหญ่ต้องทำสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก เมื่อผู้ใหญ่จะตัดสินใจในเรื่องใด ๆ เขาควรคิดให้รอบคอบเสียก่อนว่า การตัดสินใจจะส่งผลกระทบต่อเด็กอย่างไร”

การมีส่วนร่วมของเด็ก

“มาตรา 12 เด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น และความคิดเห็นของเด็ก นั้นจะได้รับการพิจารณาจากผู้ใหญ่ตามสมควรแก่อายุและวุฒิ ภาวะของเด็ก”

พัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศ

ทำไมต้องมีกฎหมายระหว่าง
ประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
หลายฉบับ

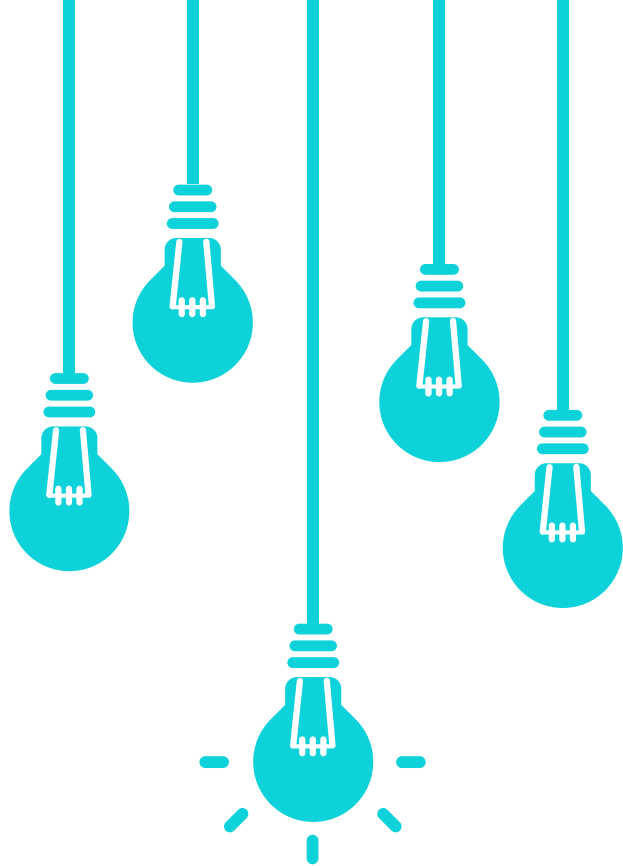
-ประเด็นปัญหาการละเมิด
สิทธิมนุษยชนมีอะไรบ้าง

-กลุ่มใดบ้างได้รับผลกระทบ
จากการละเมิดสิทธิเหล่านั้น

ประเด็น สิทธิมนุษยชน

“Human rights education is indispensable for every individual to fully enjoy and claim a life of security and dignity”

“สิทธิมนุษยชนศึกษา เป็นสิ่งที่จำเป็น (ขาดไม่ได้) สำหรับบุคคลทุกคน เพื่อที่จะได้ใช้และได้รับสิทธิในความมั่นคงในชีวิตและมีศักดิ์ศรีของชีวิตอย่างเต็มที่”

Key Objective of HRE according to “UN-concept”

“to reinforce the capacity of individuals to respect (for duty-bearers) and exercise/claim (for rights-holders) internationally-agreed human rights”

เป้าหมายของสิทธิมนุษยชนศึกษาตาม “UN-concept”

“เพื่อเสริมสร้างปัจเจกบุคคลให้เคารพ (สำหรับผู้มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองสิทธิ) และใช้สิทธิ/เรียกร้องสิทธิ (สำหรับผู้ทรงสิทธิ) สิทธิมนุษยชนที่นานาประเทศตกลงกัน”

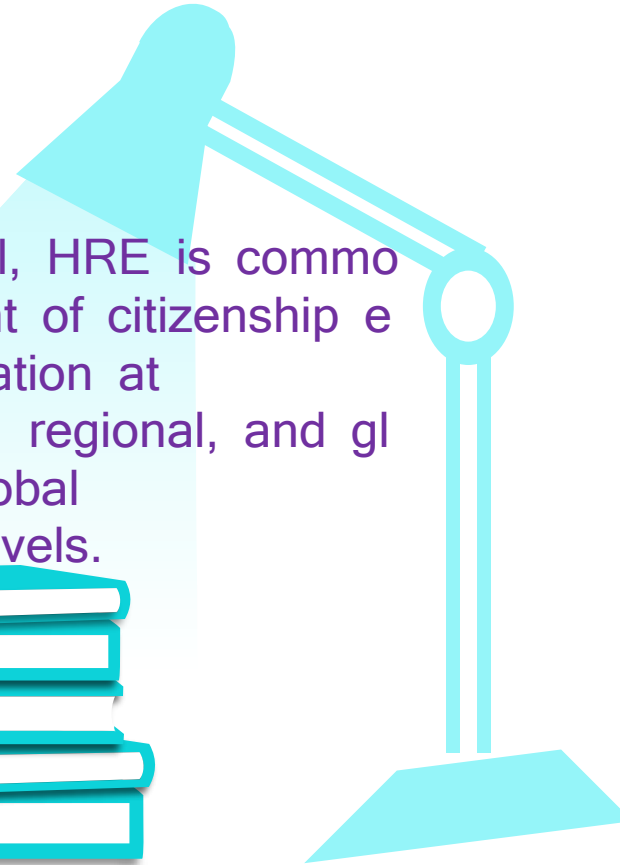

HRE & Education for Citizenship in Europe

Learning to live together

At school level, HRE is commonly an element of citizenship education at local, national, regional, and global levels.

Human rights education and training

The Australian Human Rights Commission provides education and training to give people the knowledge and skills to understand human rights rights and to bring about positive change in their lives and in their communities.

MANILA, Philippines
(UPDATED) - Senator Leila de Lima on Tuesday, July 11, filed a bill urging the creation of a “separate and specialized” school subject on a hot issue in the Philippines today: human rights.

Bill seeks to create “separate and specialized” subject on human rights

(UPDATED) This follows one of the recommendations of a 2012 study commissioned by the Commission on Human Rights and the United Nations Development Programme

“Education as a human right” means

the right to education is legally guaranteed for all without any discrimination

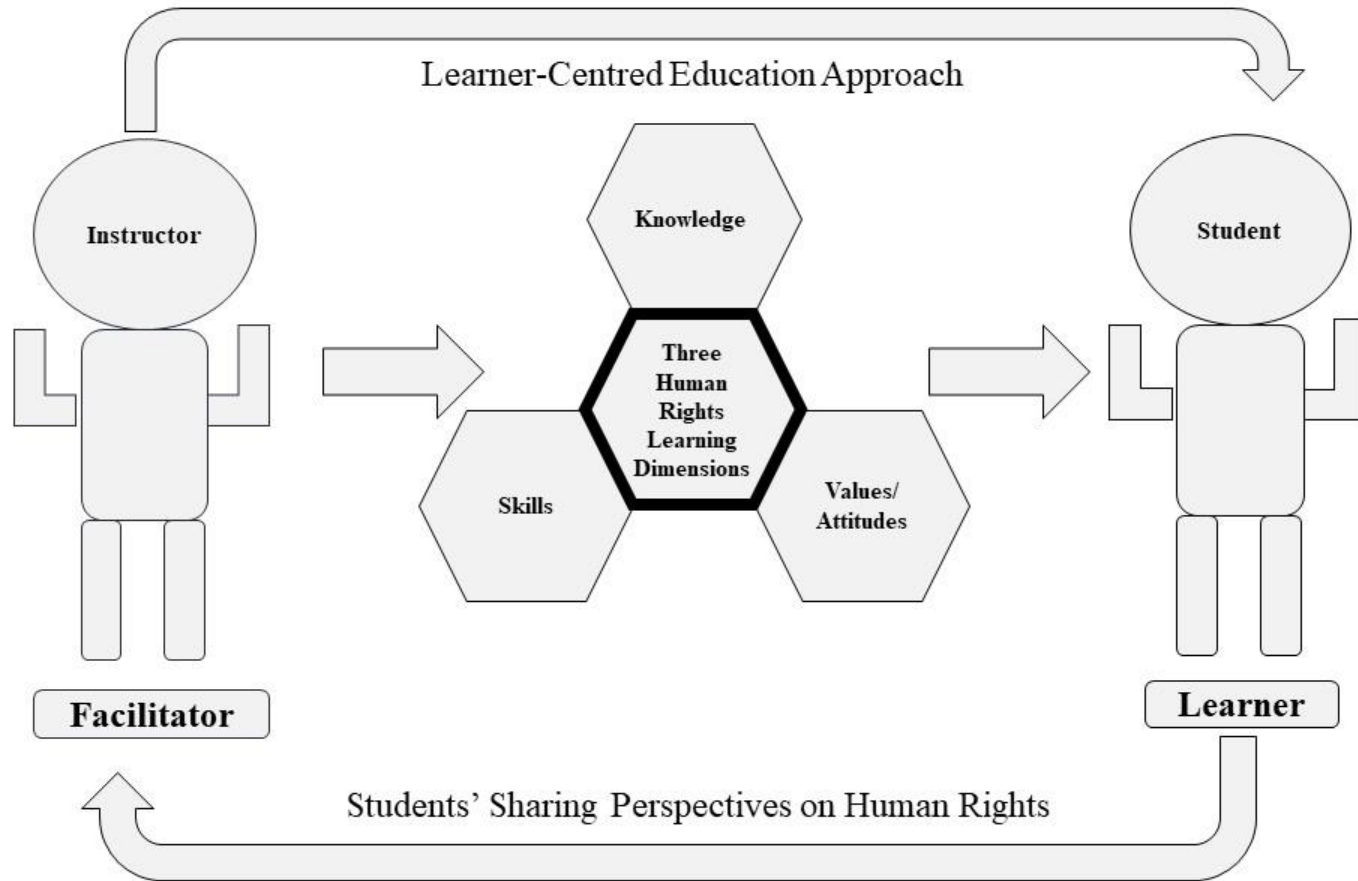
states have the obligation to protect, respect, and fulfil the right to education

there are ways to hold states accountable for violations or deprivations of the right to education

Education is not a privilege. It is a human right.

Figure 1: Human Rights Learning Dimensions towards Students' Perspectives Exchange on Human Rights

ขอบคุณค่ะ